

Pobudo za ta članek mi je dal v uvodu omejnjeni govor profesorja Tineta Orla. Skušal sem povedati — ob sedemdesetletnem jubileju SPD — nekaj o prvih poteh v Savinjskih gorah. Kar je Frischauf storil v teh lepih planinah pri nas, je storil brez gmotnih koristi, zgolj iz ljubezni do gorske prirode. Danes so pota po Savinjskih planinah dobro oskrbovana, zavarovana in lepo označena. To kaže, da svojih gora ne ljubimo manj, kot so jih ljubili pred sedemdesetimi, osemdesetimi in več leti naši predniki.

Moja letošnja trenaža ali metamorfoza duha na poti na Obir

(Razen naslova ni v tem spisu ničesar več povzeto po Janku Mlakarju)

Stanko Klinar

Za poskušajo sem skočil na Obir. S svojim mestnim poklicem sem si zapravil trdnost v nogah, najlepšo telesno odliko planinca. Kakšni bi neki bili planinski izleti, ko bi hropel kot razparan meh, se potil in počival na vsakem drugem kamnu, lepi zaledeneli tritisočak pa bi mi nagajivo mihal k sebi! Kako bi bil tak vrh vse preveč visok, preveč mogočen in močan!

Zato sem šel na Obir. A vendar ne samo zato. Nisem še bil na njem dotle, a je vendar eden najodličnejših karavanških vrhov. Odcepljen je od glavne verige gora v svojem zaledju, kot bi se hotel mogočno ustopiti v sredo vdanih zemljanov, ki živijo svoje grčavo življenje krog in krog njegovega podnožja.

Ta svet je slovenski. Naj sem se ustavil pri ženi, ki je posedala pred hišo, naj sem povprašal delavca na žagi za pot, naj sem prosil pri kmetu, da smem spraviti moped v njegovi kolarnici, govorili smo slovensko. Ne morem se prav navaditi na čudno dejstvo, da so vsi javni napisi nemški, za to uradno skorjo pa se govori slovensko. Nisem še hodil po teh krajih, pa mi je to mučno in veselo obviselo na duši.

Vendar Obirja nisem hotel poniževati na navaden planinski trening. Obir je velika in vredna gora. Vidi se od vsepovsod iz bližnje in daljne okolice, iz doline in z gora. Kako nedopovedljivo lepo je, če stojiš na Kepi, doline in jezera v podnožju pa počivajo pod kalnimi opoldanskimi meglicami; nekje do srede bokov obliva gore dolinski čad, a nad

tem motnim zrcalom se na vseh koncih in krajih pne pod nebo brezkraino valovje gora in vrhov. Eden med njimi je Obir; na vzvodu ga izsledi oko: samotni orjak, boki mu na vseh koncih tonejo v kalno čadovino. Ali če ga vidiš iz Celovca! Pod opoldansko pripeko belo zažari in bi ga nevedeče oko skoraj zamenjalo z oblakom, tako prosojno in lahkotno kipi pod nebo. Greben z desne mu paplola kot levova griva, Mali Obir na levi pa služi kot podnožje levovim šapam. Ko sem tako nekajkrat videl Obir, mi je zaval. Saj ni bilo treba velike odločitve. A bilo je kot praznik, ko sem se napotil k nekomu, ki me kliče.

Torej nisem šel na Obir samo za telesno preizkušnjo. Preizkusil sem tudi srce. Mestni vrvež ubija v človeku duha, nedopovedljiv dolgčas je v bencinskih izpuhkih in kričavih izložbah. Če je srce živo, se zna čuditi neštevilnim stvarem velike narave, pa naj je vse to že tisočkrat videlo in občudovalo: polja in potoke, strmali s pečinami in melišči, cerkvice in vasico sredi zelenja, bele poti zraven njiv in živino na paši, vprego na cesti in otroški živ-žav na dvorišču, tihe stezice v gozdovih in razgledne planote na planini. Samo tega ne, sem si zmeraj pravil: nikar ne pusti srcu, da se zaduši v skrbeh za vsakdanje življenje! Potem je mrtvo in življenja je konec. Samo nikar ne podlegaj skušnjavi po udobju, to je smrt! — Dve uri bom pihal vkreber, potem pa bo spet vse kot nekoč: lepote bo na pretek.

Včasih so hodili v gore drugače kot mi. Ko je šel dr. Tuma na Grintovec, je šel peš iz Ljubljane v Kamnik in naprej v Kamniško Bistrico. Tako se je pot zavlekla najmanj na tri, če ne na štiri dni, in kdor se je je lotil, so ga cenili kot trdnega in podjetnega moža. Janku Mlakarju se je zdelo naravno, da gre iz Hubna peš v Kals in naprej skozi Ködnitztal na Grossglockner, pa tudi take doline kot Defereggental, Virgental, Maltatal, doma pa Trenta, Bohinj, da ostalih naših najlepših alpskih dolin niti ne omenjamo, je obhodil vse peš. Danes bi odklonili turo, če bi morali po teh dolinah peš do zaželenih gore. Prva stvar, ki nas zanima, je ta, kako se da pripeljati do vznožja, če ne še lep kos vkreber k našemu cilju. Naši predniki pa so si drugače krajšali dolge dolinske kilometre. Ko nam pripovedujejo o svojih turah, utonejo te dolgovozne poti pod živahnim kramljanjem o zgodovini tega kraja, tu pa tam opazijo narodopisno posebnost, najraje pa razdirajo kake tako hudo sočne, da se nam, ki doma v prijaznem udobju beremo njihove potopise, še sanja ne, da »so s to pokoro zapravili cel dan ali dva«, kot bi mi temu rekli.

Mene je moj drobni konjiček kar hitro potegnil skozi Sele. Pustil sem ga pri prijaznem Kališniku in kmalu sem stopal po samotni stezici skozi gozd. Srečal sem nekaj izletnikov in kar dobro se mi je zdelo, da tudi drugi cenijo Obir. Pozdravil sem »Dober den«, pa so mi vrnili vljuden »Grüss Gott«. Saj res, sem si dejal, domačini kar takole sredi de-

lavnika ne lazijo za izlet na goro, tujci pa ne govore slovensko. A brž zatem se je zadeva že prijazno zasukala.

Nekaj časa mi je prihajalo nasproti drobno cinglanje in blejanje in že se je vtila iz gozda povodenj runastih hrbtov. Oče in sin sta gnala ovce domov. Nisem se še utegnil toliko umakniti, da bi šla čreda lepo mimo, že sta me pozdravila z »Grüss Gott«. Kar zavpil sem od ponosa »Dober den«, od ponosa zato, da ju lahko popravim, saj si nista upala misliti, da se najde med obirskimi pohajači tudi Slovenec.

»Kam pa zenete ovce?« sem vprašal toliko glasno, da sem preglasil hrup, ki ga je delala čreda, ko se je gnetla skozi grmovje.

»Domov, v dolino,« mi je lepo po domače odgovoril sin.

»Pa zdaj sredi poletja? Saj zdaj nimate doma prostora za čredo.«

»Ostrigli jih bomo, pa spet odgnali nazaj na planino.«

S tem je bilo moje modrosti o ovcah konec. Saj je bilo vendar na prvi pogled jasno, da so ovce kosmate kot Krjavljevi hudiči. Ostriči jih je pa treba v tem času, da se jim do zime volna spet obraste, to ve vsak bosopetec.

Nekoč sem bral, da stoji na vrhu meteorološka postaja. Vdajal sem se radovednosti, ker nazadnje me je le hudo zanimalo, kakšna je ta reč. Od te radovednosti pa nisem imel več kot to, da sem si z njo krajšal pot. Ko sem stopil na vrh, sem našel betonske temelje nečesa, za kar po najboljši vesti ne bi mogel izjaviti, kaj je bilo. V zavetju pri tistih ostankih pa se je stiskala gruča izletnikov in na vprašanje so mi prijazno pojasnili, da je ura dve. (Kygy bi bil zadovoljen z menoj, ker sem tako dolgo hodil.) Še sam sem si poiskal zavetje nekje za robom, medtem pa je namreč mrzel veter natepel megle, da se je le tu pa tam pokazalo komaj bližnje skalovje.

Skupina je odšla z vrha pred mano, a kmalu sem opazil, da je starejši moški ostal zadaj. Hočeš nočeš sem ga dohitel, in ker v gorah ni navada, da bi se človek držal sam zase samozavestno kot sokol ali čemerno, kot da bi ravnokar ščurka požrl, sva se pomenila o nekaterih stvareh. Ni pripadal skupini, ampak je čisto lepo sam pohajkoval po gori. Nobene naglice si ni dovolil, pač pa prijazno ogledovanje. Posebno zgovoren ni bil, saj taki so tisti, ki so radi sami v gorah. Od kod je doma? Iz Kölna! Za božjo voljo! Tako tujec ceni to lepoto. In niti ni prvič na Obirju.

Kot da se hoče sam vrh pokloniti svojemu tihemu spoštovalcu, so se zdaj megle spet razteple in sonce je toplo posijalo na ruševna pobočja. Moj sopotnik je razgrnil zemljevid, da bi poiskal imena prostranemu bogastvu gora in dolin, ki se je zdaj odkrilo vse-naokrog.

»Tole je Peca,« je rekel in pokazal na ogromno kopo na vzhodu. »Tam sem že bil.« Kar skupaj sem zlezal. Na Peci, tem najbolj vzhodnem stražarju mogočne karavanške verige, nisem bil še nikoli.

Ozrla sva se še drugam. Pokazal je na dolg, razburkan greben na jugu, kjer Karavanke ne kažejo nobenega izrazitega vrha, pa zato ta razpenjeni val lahko ustvarja tak prizor. »To so pa Kamniške Alpe,« je rekel Nemec. »Ste že bili tam?« sem hlastno vprašal, ponosen od sladke zavesti, da poznam v Grintovcih vsako krtno.

»Ne,« mi je pošteno odvrnil, »a moj prijatelj je bil tam pred dvema letoma in mi je pripovedoval, da je neverjetno lepo. Tista dva bosta Grintovec in Kočna, zadnji vrh na levi pa Ojstrica...«

Iskal je vrhove in jih istovetil z imeni na zemljevidu. Medtem sem se razgledal in se dodobra znašel. Počutil sem se kot sredi domovine. Pozdravljala me je iz vsake doline, izza vsakega hriba.

»Prelaz kamle notri je Jezersko, desno tista trikotna gora pa je Storžič,« sem pristavil. Vedel sem, da bi morala videti tudi Julijske Alpe in druge velikane na zapadu Koroške, a obzorje je bilo preveč čadasto in daljne daljave so utonile v soparici. Z, vdano in razumno kretno planinca, ki mu največje doživetje pomenita pot in vrh in se ne vdaja gizdavem očitaju gori, ki mu to uro ne dovoli pogledati v zadnji kotiček zemlje, je zganil zemljevid, me svetlo pogledal in dejal: »Tu gre zdaj moja pot. Mimo slapa v dolino in naprej h Klopinskemu jezeru. Na svidenje in srečno pot.«

Taka so srečanja v gorah: kratka, iskrena. Kadar grem po ulici, srečam tisoč ljudi, a ko bi me kdo vprašal: »Koga si videl?« bi rekel: »Nikogar. Koga neki naj bi bil videl?« Na Obirju sem srečal v resnici samo enega; ne poznam njegovega imena, a vem, kdo je. Kadar se bom spomnil svoje samotne poti, se bom spomnil njegove modre vetrovke, drobne, zagorelega obraza in svetlih, rjavih oči. Visoka, gola smrekova debla ob posekah so ponosno zažarela v poševnem popoldanskem soncu. Snopi luči so se usipali skozi veje in včasih slepili pogled. Že so mi prihajale bliže prve kmetije, pašniki in senožeti. Vsa pokrajina je ležala v tihi spokojnosti poznega popoldneva. Imel sem občutek, da sem bil nekje daleč, v nekem drugem svetu, zdaj pa se vračam spet v tisto mehko večerno otožnost, kjer me bo bolelo domotožje in kljuvali spomini. Kot da sem čisto sam na vsem širnem svetu...

Ko sem bil spet v Selah, sem se ozrl nanj. Zdel se mi je visok; višji in mogočnejši kot zjutraj. Odslej ne bo več samo rjava pega na zemljevidu ali daljni velikan. Žrtvoval sem mu en dan in vem, da me bo zato bogato nagradil. Odslej bo njegova podoba shranjena v mojih hramih, čeravno bo moje sledi na njegovem temenu spral dež in prerasla trava. Spomnil sem se davnega spoznanja: nikoli ne hodim v hribe zaradi trenaže za druge, težavnejše vrhe, pa čeprav si na zunaj to domišljam. V resnici grem na vsako goro iz ljubezni in zaradi lepih doživetij, ki me čakajo. Če bi tega ne bilo, bi že davno nehal s planinstvom.